

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2010

**GESKIEDENIS – VRAESTEL 2
MEMORANDUM**

PUNTE: 150

TYD: 3 uur

Hierdie memorandum bestaan uit 31 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende Leeruitkomste en Assesseringstandaarde is in hierdie vraestel gebruik om kandidate te assesseer:

LEERUITKOMSTE	ASSESSERINGSTANDAARDE
	Leerders kan die volgende doen:
Leeruitkoms 1 (Geschiedkundige ondersoek)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Formuleer vrae om begrippe vir ondersoek binne die konteks van dit wat bestudeer word te ontleed. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 2. Verkry toegang tot 'n verskeidenheid toepaslike inligtingsbronne om ondersoek te doen. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 3. Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. 4. Bestudeer inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inbegrip van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis.
Leeruitkoms 2 (Geschiedkundige begrippe)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ontleed geschiedkundige begrippe as maatskaplike boustene. 2. Ondersoek en verduidelik die dinamika van veranderende magsverhoudinge binne die samelewings wat bestudeer word. 3. Vergelyk en kontrasteer die interpretasies en sieninge van gebeure, mense se optrede en veranderings om sodoende onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure.
Leeruitkoms 3 (Vertolking van kennis en kommunikasie)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistiek omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities. 2. Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument te bou met behulp van bewyse uit bronne om die argument te steun. 3. Handhaaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met behulp van getuienis wat verskaf word en onafhanklik verkry word. 4. Dra kennis en begrip skriftelik oor.

1.2 Die volgende vlakke word gebruik om brongebaseerde vrae te assesseer:

VLAKKE VAN BRONGEBASEERDE VRAE	
VLAK 1 (V1)	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek toepaslike inligting en data uit die bronne. • Organiseer die inligting logies. • Verduidelik geskiedkundige begrippe.
VLAK 2 (V2)	<ul style="list-style-type: none"> • Kategoriseer geskikte of toepaslike inligtingsbronne wat verskaf word om die vrae wat geopper word, te beantwoord. • Ontleed die inligting en data wat uit 'n verskeidenheid bronne versamel is. • Evalueer die inligtingsbronne wat verskaf word om te besluit of die bronne geskik is vir die taak.
VLAK 3 (V3)	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. • Ondersoek inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inagneming van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis. • Ontleed geskiedkundige voorstellings as maatskaplike konstruksies. • Ondersoek en verduidelik die dinamiek van veranderende magsverhoudings binne die aspekte van samelewings wat bestudeer word. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en sieninge van mense se optrede of gebeure en veranderings om onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure. • Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistieke dalk omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities.

1.3 Die volgende tabel dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

<ul style="list-style-type: none"> • By die nasien van alle brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, redenasies, bewyse of voorbeelde. • By die toekenning van punte moet bepaal word in hoe 'n mate daar aan die vereistes van die vraag voldoen is. • By die nasienriglyne word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.

UITGEBREIDE SKRYFWERK

2.1 uitgebreide skryfwerk fokus op een van die volgende vlakke:

VLAK VAN VRAAG

Vlak 1

- Bespreek of beskryf volgens 'n gegewe argument wat in die vraag uiteengesit word.
- Beplan en konstrueer 'n argument op grond van getuienis en gebruik die getuienis om 'n slotsom te bereik.

Vlak 2

- Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument te bou en gebruik getuienis om die argument te steun.
- Staaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met getuienis.
- Skryf duidelik en samehangend wanneer jy die argument saamstel.

2.2 Nasien van uitgebreide skryfwerk

- **NASIENERS MOET DAAROP LET DAT DIE INHOUD VAN DIE ANTWOORD GELEI SAL WORD DEUR DIE HANDBOEKE WAT BY 'N SPESIFIEKE SENTRUM GEBRUIK IS.**
- **KANDIDATE MAG ENIGE ANDER TOEPASLIKE INLEIDING EN/OF SAMEVATTING HÊ AS DIT WAT INGESLUIT IS BY 'N RIGLYN VIR NASIEN VAN 'N SPESIFIEKE OPSTEL.**
- **BY DIE ASSESSERING VAN DIE OPE-END BRONGERIGTE VRAE MOET KANDIDATE KREDIET KRY VIR ENIGE ANDER RELEVANTE ANTWOORD.**

Globale assessering van uitgebreide skryfwerk

Die uitgebreide skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die opvoeder die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs "feite" uit te spoeg om 'n hoë punt te behaal nie. Dit sal leerders ook ontmoedig om "modelantwoorde" voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet vir leerders se mening, ondersteun deur bewyse.

Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik geenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument
- Die toepaslike seleksie van feitlike bewyse om sodanige argument te ondersteun
- Die leerder se interpretasie van die vraag

Assesseringsprosedures van uitgebreide skryfwerk

1. Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.
2. Tydens die eerste deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n koeëlpunt (bullet) in die nasienriglyne), vir elke hoofmoment (ook aangedui met 'n koeëlpunt), 'n relevante slotopmerking (ook aangedui met 'n koeëlpunt). By 'n antwoord waar daar 5 hoofmomente is, sal daar dus 7 regmerkies wees.
3. Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word:

• Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie	^
• verkeerde stelling	_____
• irrelevante stelling	
• herhaling	R
• analise	A✓
• Interpretasie	I✓

4. Die matriks

4.1 Die gebruik van 'n analitiese matriks vir die assessering van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 6)

By die nasien van uitgebreide skryfwerk moet die gegewe kriteria in die matriks gebruik word. Beide die inhoud en die aanbieding moet in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

- 4.1.1 Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is en die **inhoudsvlak** (op die matriks) word toegeken.

I	VLAK 4	

- 4.1.2 Die tweede deurlees van die skryfwerk sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 5	

- 4.1.3 Ken 'n finale punt toe met behulp van die matriks

I	VLAK 4	} 18 – 19
A	VLAK 5	

- 4.2 **Gebruik van holistiese rubriek vir nasien van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 7)**

I & A	VLAK 5	18 – 20
-------	--------	---------

Die gegewe rubriek wat inhoud en aanbieding in ag neem, moet gebruik word by die nasien van uitgebreide skryfwerk.

GRAAD 12 ANALITIESE MATRIKS VIR UITGEBREIDE SKRYFWERK RUBRIEK: PUNTE: 30

AANBIEDING	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1
	Baie goed beplan en gestruktureer. Goeie sintese van inligting. Goed gebalanseerd eargument is ontwikkel. Argument deurgaans volgehou en verdedig.	Goed beplan en gestruktureer. Sintese van inligting. Goed gebalanseerde oorspronklike argument ontwikkel. Gebruik getuienis om die argument te ondersteun.	Skrywe gestruktureer. Ontwikkel duidelike argument. Oorspronklike slotsom bereik op grond van getuienis. Getuienis gebruik om argument te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Getuienis gebruik om te ondersteun. Oorspronklike slotsom bereik. Slotsom nie duidelik ondersteun deur getuienis nie.	Argument beplan en gestruktureer. Getuienis gebruik as ondersteuning. Slotsom bereik op grond van getuienis. Skrywe gestruktureer.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend/g epoog om argument te ontwikkel.	Min sprake van analise en geskiedkundige verduideliking. Antwoord glad nie gestruktureerd nie.
INHOUD							
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudseleksie ten volle relevant tot gedagterigting/argument wat gevolg is.	27 – 30	24 – 26					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot gedagterigting/argument wat gevolg is.	24 – 26	23	21 – 22				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.		21 – 22	20	18 – 19			
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Gebreke ten opsigte van inhoud/irrelevante inhoudseleksie.			18 – 19	17	15 – 16		
VLAK 3 Inhoudseleksie hou nie altyd verband met die vraag nie. Weglatings.				15 – 16	14	12 – 13	
VLAK 2 Inhoud skraal. Vraag ontoereikend beantwoord.					12 – 13	11	9 – 10
VLAK 1 Vraag nie beantwoord nie. Inhoud ontoereikend. Heeltemal irrelevant.						9 – 10	0 – 8

GRAAD 12 HOLISTIESE RUBRIEK OM UITGEBREIDE SKRYFWERK TE ASSESSEER (BV. VERSLAG, NUUSBERIG, ENS.)

VLAK	Indien die kandidaat <u>alle of die meeste van die vaardighede op 'n spesifieke vlak gedemonstreer het, sal die punt relevant tot die kategorie aan hom/haar toegeken word.</u>
7 Uitstekend 80 – 100% 24 – 30	Fokus deurgaans op onderwerp – demonstreer 'n logiese en samehangende progressie tot slotsom Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Groepeer bronne (nie noodsaaklik nie, maar behoort nie bloot bronne te lys nie) Demonstreer agtergrondkennis oor die bronne Waar vanpas, word teenargumente volledig aangespreek Verwys korrek na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperkings van bronne Druk hom-/haarself duidelik uit Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/oorspronklike slotsom)
6 Verdienstelik 70 – 79% 21 – 23	Wend goeie poging aan om volhoudend te fokus op onderwerp, maar argument verloor soms fokus Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Moontlike gebrek aan diepte van algemene fokus of verwys nie na een of meer relevante bronne nie Indien van toepassing, poog om teen-argument te oorweeg Ietwat oppervlakkig of poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Goeie uitdrukking Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
5 Substantief 60 – 69% 18 – 20	Poog om te fokus op die onderwerp, maar argument het tekortkominge Begryp meeste van die bronne Gebruik meeste van die bronne Selekteer relevante bronne Goeie gebruik van getuienis uit die bronne Goeie poging om teenargument te oorweeg (waar van toepassing) Goeie poging om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperkings van bronne Goeie uitdrukking, maar met foute 'n Grootliks onoortuigende poging om standpunt in te neem (beperkte poging om oorspronklike slotsom te bereik)
4 Gemiddeld 50 – 59% 15 – 17	Poog om op onderwerp te fokus, maar argument verloor dikwels fokus Gemiddelde begrip van meeste van die bronne Gemiddelde gebruik van relevante getuienis uit die bronne Gemiddelde poging om teenargument te oorweeg (waar van toepassing) Gemiddelde poging om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Uitdrukking toereikend Wend poging aan om standpunt in te neem, maar ernstige gebrek aan skakel met res van opstel Skryfwerk mag neig om bronne te lys en fokus daaraan te haak
3 Toereikend 40 – 49% 12 – 14	Swak poging om te fokus op die onderwerp Min begrip van die bronne Sukkel om relevante inligting uit die bronne te lig Geen aanhalings nie – of oor die algemeen irrelevant Geen of baie swak poging om teenargument te oorweeg (waar van toepassing) Bronne word gelys Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Swak uitdrukking Swak poging om standpunt in te neem (sukkel om tot 'n onafhanklike slotsom te kom)
2 Elementêr 30 – 39% 09 – 11	Gebruik slegs een of twee bronne Kan nie relevante bronne identifiseer nie Geen aanhalings nie – of meestal irrelevant Poog glad nie om teenargument te oorweeg nie (waar van toepassing) Skryfwerk bloot 'n lys van bronne Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Baie swak uitdrukking Swak poging om standpunt in te neem, of glad nie
1 Nie behaal nie 0 – 29% 0 – 8	Geen poging om op die onderwerp te fokus nie Maak glad nie gebruik van bronne nie Heeltemal irrelevant Antwoord uiters swak Bronne oorgeskrif sonder relevansie.

VRAAG 1: WAT WAS DIE IMPAK VAN DIE INEENSTORTING VAN DIE USSR IN 1989 OP SUID-AFRIKA?

- 1.1 1.1.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1(AS3)]*
- ANC het nog ondersteuning van Sowjet-Unie gehad.
 - Sou nie 'n rol speel in onderhandeling nie.
 - ANC wou nog nie geweld afgesweer nie.
 - Hy beskou ANC as kommunisties.
 - Enige ander relevante antwoord. (Enige 1 x 2) (2)
- 1.1.2 *[Interpretasie en sintese van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1(AS3)]*
- Kommunistiese magte
 - Die ANC
 - Die Sowjet-Unie
 - Kommunistiese-georiënteerde Suidelike Afrika state bv. Angola. (2)
 - Enige relevante antwoord (Enige 2 x 1)
- 1.1.3 *[Onttrekking en interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1(AS3)]*
- (a) Dat die ANC moes begin om met die Suid-Afrikaanse regering te onderhandel vir politieke skikking.
 - Suid-Afrikaners moet self 'n politieke skikking bewerk stellig. (Enige 1 x 2) (2)
 - (b) Die Sowjet-Unie nie meer bereid en finansiële in staat om die ANC verder te ondersteun nie.
 - Sowjet-Unie het interne probleme
 - Enige ander relevante antwoord. (Enige 1 x 2) (2)
- 1.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1(AS3)]*
- Die val van die Berlynse Muur.
 - Die ineenstorting van die USSR en die val van kommunisme.
 - Die einde van die Koue Oorlog.
 - Enig ander relevante antwoord. (Enige 2 x 2) (4)
- 1.2 1.2.1 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 1B – V2 – LU2(AS2)]*
- Planne om Moskou te besoek is gedurig uitgestel.
 - Die Sowjet-Unie het nou toenadering tot Suid-Afrikaanse regering gesoek.
 - Enige ander relevante antwoord. (Enige 1 x 2) (2)
- 1.2.2 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 1B – V2 – LU2(AS2)]*
- Die Sowjet-Unie het ekonomiese krisis ervaar.
 - Die Sowjet-Unie desperaat op soek na nuwe ekonomiese geleenthede. (Enige 1 x 2) (2)
- 1.2.3 *[Verduideliking van historiese konsepte uit Bron 1B – V1 – LU1(AS1)]*
- Die lede (soldate) van gewapende vleuel van die ANC, MK (Umkhonto we Sizwe)
 - Enige ander relevante verduideliking. (Enige 1 x 2) (2)

1.2.4 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 1B – V2 – LU2(AS2)]*

- (a) Hulle het die ANC van militêre en finansiële hulp voorsien. (1 x 2) (2)
- (b) Die ANC was aanvanklik ten gunste van 'n sosialistiese/kommunistiese regering in Suid-Afrika.
- Sowjet-Unie wou streek beheer vir strategiese redes en minerale rykdom.
- Suid-Afrika het ondersteuning aan die VSA gebied tydens die Koue Oorlog.
- ANC help MPLA in die stryd in Angola teen Suid-Afrika en Unita.
- Enige ander relevante antwoord. (Enige 1 x 2) (2)

1.2.5 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 1B – V3 – LU2(AS2)]*

- Sowjet-Unie nie langer bereid om ANC te ondersteun nie.
- Hulle was op soek na ekonomiese geleenthede wat Suid-Afrika nou kon aanbied.
- Wou handelsbetrekkinge met die Weste verbeter.
- Die Sowjet-Unie in hewige ekonomiese krisis.
- ANC nie meer op die prioriteitslys van die Sowjet-Unie nie.
- Enige ander relevante antwoord. (Enige 2 x 2) (4)

1.3 1.3.1 *[Verduideliking van konsepte uit Bron 1C – V1 – LU2(AS2&3)]*

Kommunisme

- (a) Dit is 'n politieke stelsel (leerstelling) wat 'n klaslose samelewing predik waarin privaatbesit afgeskaf is en die produksie middele aan die gemeenskap behoort.
- Enige ander relevante antwoord. (1 x 2) (2)

Afrikaner nasionalisme

- (b) Nasionalisme wat Afrikaners(Afrikaans-sprekende blankes) in Suid-Afrika beoefen het wat hom beywer het vir die beskerming en die behoud van die regte van die Afrikaners.(Verpersoonlik in die apartheidsfilosofie)
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

1.3.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2 – LU1(AS3)]*

- 'n Verdeelde Duitsland was nou weer verenig.
- Dit beteken die einde van die Koue Oorlog.
- Die val van kommunisme en die verbokkeling van die USSR.
- Sou lei tot die val van apartheid in Suid-Afrika.
- Die begin van 'n nuwe wêreld orde.
- Enige ander relevante verduideliking. (Enige 1 x 2) (2)

1.3.3 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 1C – V2 – LU2(AS2)]*

- Einde van apartheidsstelsel in Suid-Afrika.
- Nuwe politieke bestel in die land
- Die vrylating van politieke gevangenes
- Die ontbaning van die ANC, PAC en ander politieke organisasies.
- Sou lei tot die uiteindelijke vrylating van Mandela
- Latere demokratisering met die demokratiese verkiesing in 1994.

(Enige 2 x 2) (4)

1.3.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V1 – LU1(AS3)]*

- Glasnost [oopenheid/deursigtigheid]
- Besparing op militêre gebied
- Die aanmoediging van Westerse beleggings
- Enige ander relevante antwoord.

(Enige 1 x 1) (1)

1.3.5 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 1C – V3 – LU2(AS2)]*

- Beide De Klerk en Gorbatsjof het die weg gebaan vir politieke veranderinge (demokrasie).
- In die Sowjet-Unie sowel as Suid-Afrika was daar trauma, opgewondenheid en ongeloof.
- In Suid-Afrika het dit die einde van apartheid beteken terwyl dit in die Sowjet-Unie die verbrekking van kommunisme beteken het – sou lei tot die val van die Berlynse Muur.

(Enige 2 x 2) (4)

1.4 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit al die bronne – V2 – LU2(AS 2&3); LU3(AS1,2,3&4)]*

Kandidate moet van die volgende aspekte in hulle antwoorde insluit.

- Einde van kommunisme.
- Nuwe beleide van Sowjet-Unie – Perestroika en Glasnost.
- Rusland soek nuwe ekonomiese geleenthede.
- Onderteken ooreenkoms met De Beers Diamant Maatskappy.
- Onttrek militêre en finansiële hulp aan die ANC
- Moedig ANC en Suid-Afrikaanse regering aan om te onderhandel vir vrede en nuwe politieke bestel in Suid-Afrika.
- Enige ander relevante antwoord.

(6)

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. Toon geen of min begrip hoe die veranderinge in die USSR die ANC en die SA-regering tot samesprekings gedwing het nie. • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp verslag te doen of kan nie oor onderwerp verslag doen nie 	Punte: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou grootliks verband met die onderwerp bv. Toon 'n begrip van hoe die veranderinge in die USSR die ANC en die SA-regering tot samesprekings gedwing het. • Gebruik bewyse op 'n baie basiese manier. 	Punte: 3 – 4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. Demonstreer 'n deeglike kennis van hoe die veranderinge in die USSR die ANC en die SA-regering tot samesprekings gedwing het. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n begrip van die onderwerp toon. 	Punte: 5 – 6

1.5 UITGEBREIDE SKRYFWERK

- 1.5.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur analitiese en interpretasie-vaardighede te gebruik – V1 – LU1(AS3&4); LU2(AS1,2&3); LU3(AS1,2,3&4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik hoe die ineenstorting van die Sowjet-Unie en die val van kommunisme uiteindelik gelei het tot die beëindiging van apartheid in Suid-Afrika.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet bespreek hoe die ineenstorting van kommunisme in die USSR die weg gebaan het vir die val van apartheid in Suid-Afrika.

UITBREIDING

- Gorbatsjof se rol in die beëindiging van kommunisme
- Die invloed van Perestroika en Glasnost
- Die impak van Perestroika en Glasnost op Suid-Afrika
- Die val van die Berlynse Muur/die einde van die Koue Oorlog
- SA-regering kon nie meer skuil agter die feit dat hulle 'n skans is teen kommunisme in Suidelike-Afrika nie.
- ANC nie meer militêre en finansiële hulp van die USSR ontvang nie.
- ANC en die regering nou gedwing tot onderhandelinge.
- De Klerk gedwing om voorheen verbanne organisasies te ontban en te onderhandel.

- VSA en Westerse lande nou druk op SA geplaas vir vreedsame politieke skikking.
- Lei tot die Februarie 2-toespraak van De Klerk.
- Lei tot die demokratisering van Suid-Afrika.
- Verkiesing van 1994 – demokrasie in Suid-Afrika.
- Enige ander relevante antwoord.
- Slot: Kandidate moet hulle argument met eie relevante bewyse saamvat.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser.

OF

- 1.5.2 *[Sintetiseer inligting om 'n argument te konstrueer deur bewyse uit die bronne en eie kennis te gebruik – V2 – LU1(AS3&4); LU2(AS1,2&3); LU3(AS1,2,3&4)]*

Kandidate moet die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

SINOPSIS

Kandidate moet 'n verslag skryf oor hoe die val van kommunisme en die val van apartheid nie geskei kan word nie.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet verduidelik hoe die ineenstorting van die USSR en die val van kommunisme die val van apartheid beïnvloed het.

UITBREIDING

- Die Sowjet-Unie in 'n ekonomiese krisis.
- Die toepassing van Perestroika en Glasnosts
- Die val van die Berlynse Muur
- Sowjet-Unie onttrek militêre en finansiële hulp aan die ANC.
- Nouer ekonomiese betrekkinge met die Suid-Afrikaanse regering. Suid-Afrikaanse regering kan nie meer agter kommunisme skuil nie.
- Druk op regering van voormalige bondgenote o.a. die VSA om ANC te ontban
- Lande eis nou vreedsame skikking tussen ANC en die SA-regering.
- Westerse lande eis nou die vrylating van Mandela.
- Die 2 Februarie-toespraak van De Klerk – nuwe hervorminge.
- Uiteindelijke demokratisering – 1994 algemene verkiesing in Suid-Afrika.
- Enige ander relevante antwoord.
- Slot: Kandidate moet die verslag met 'n gepaste slot afsluit

(30)
[75]

Gebruik die matriks op bladsy 9 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser.

VRAAG 2: HOE HET DIE INEENSTORTING VAN DIE USSR IN DIE 1990s TOT DIE HERVOORSTELLING VAN GUINEË (WES-AFRIKA) GELEI?

- 2.1 2.1.1 *[Verduideliking van historiese begrippe uit Bron 2A – V1 – LU2(AS1)]*
- Die politieke en ekonomiese teorieë van Karl Marx wat die veranderinge en ontwikkeling van die gemeenskap toeskryf as gevolg van 'n direkte stryd tussen die verskillende sosiale groepe.
 - Die tipe van politieke stelsel wat deur die USSR beoefen was en uiteindelik gelei het tot die opkoms van die kommunisme.
 - Die politieke filosofie wat redeneer dat alle produksie middele deur die staat gekontroleer opgeëis en beheer word.
 - Enige ander relevante antwoord. (Enige 1 x 2) (2)
- 2.1.2 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 2A – V2 – LU2(AS3)]*
- Arresteer en verban alle politieke opposisie in Guineë
 - Sy besluit om alle bande met Frankryk te verbreek.
 - Die nasionalisering van die bates en plase van die landhere.
 - Sy regering kon nie ekonomiese en politieke veranderinge aanbring nie.
 - Hy ontvang die Lenin Vredesprys van die Sowjet-Unie. (Enige 3 x 1) (3)
- 2.1.3 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 2A – V2 – LU2(AS2)]*
- Hy het sosialisme in Guineë geïmplementeer.
 - Hy verbreek alle bande met Frankryk. (2 x 2) (4)
- 2.1.4 *[Onttrekking van relevante informasie uit Bron 2A – V1 – LU1(AS2)]*
- (a) Goeie verstandhouding met Pres. J.F. Kennedy en beskou hom as die enigste ware vriend van Guineë.
 - Hy blameer die Sowjet-Unie vir die arbeids-onrus in Guineë. (Enige 1 x 2) (2)
 - (b) Hy hou die CIA verantwoordelik vir die omverwerping van Kwame Nkrumah in Ghana.
 - Hy beskuldig die CIA van 'n sameswering teen sy regering. (Enige 1 x 2) (2)

2.1.5 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 2A – V2 – LU2(AS2)]*
Die bron is bruikbaar omdat:

BRUIKBAAR

- Die bron is objektief.
- Beskryf die verbreking van bande met Frankryk.
- Dit beskryf die politieke veranderinge wat Toure met sy sosialistiese bewind teweeg gebring het.
- Die ontevredenheid teenoor sy politieke veranderinge word ook bespreek.
- Gee 'n gedetailleerde verduideliking van sy vorming, versterking en die latere verbreking van sy politieke bande met Sowjet-Unie.
- Enige ander relevante respons. (Enige 2 x 2) (4)

- 2.2 2.2.1 *[Verduideliking van historiese konsepte uit Bron 2B – V1 – LU1(AS1)]*
- 'n Demokratiese politieke stelsel wat verskillende politieke partye toelaat, alle politieke vryhede waarborg en alle partye toelaat in vrye en regverdige verkiesings.
 - Enige ander relevante respons. (Enige 1 x 2) (2)

- 2.2.2 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 2B – V2 – LU2(AS3)]*
- Westerse lande het nou begin om die Afrika-state polities en ekonomies te help.
 - Die beëdiging van die Koue Oorlog het nou veroorsaak dat demokratiese regerings in die meeste van die Afrika-state geïmplementeer was.
 - Die val van kommunisme het gelei tot die einde van die voormalige sosialistiese state in Afrika.
 - Enige ander relevante respons. (Enige 2 x 2) (4)

- 2.2.3 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 2B – V3 – LU2(AS3)]*
Kandidate kan of JA of NEE antwoord en moet hulle antwoord met geldige redes substansieer.

JA

- Sekou Toure vorm 'n sosialisties regering terwyl Conté weer multi-party demokrasie herstel het.
- Verkiesings is gehou.
- Die land het nou weer 'n nuwe grondwet verkry.

OF

NEE

- Contè wou nie sy wurggreep op die politieke stelsel los nie daarom verleng hy die presidensiële termyn.
- Armoede en politieke onderdrukking in Guineë tydens sy bewind.
- Regeer die land vir ongeveer twee dekades.
- Regeer die land met 'n ystervuis en word 'n diktator.
- Hoë vlak van korrupsie in Guineë.
- Vyandiggesindheid tussen die verskillende etniese groepe.

(Enige 2 x 2) (4)

2.2.4 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1 – LU1 (AS3)]*

- "... regeer die land met 'n ystervuis"
- "... die land geleidelik in 'n diktatorskap ontaard"

(Enige 1 x 2) (2)

2.3 2.3.1 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 2C – V2 – LU2(AS2)]*

- Hy was grootliks anti-kommunisties.
- Hulle het die ekonomie gekontroleer en die hulpbronne geëksploiteer.
- Guineë ryk aan minerale bv. bauxiet (tipe klei-waarvan aluminium vervaardig word).
- Groot bate gedurende die Koue Oorlog.

(Enige 2 x 1) (2)

2.3.2 *[Verduideliking van historiese konsepte – V1 – LU2(AS1)]*

- Die stelsel waar een land ander lande kontroleer, gewoonlik nadat sodanige land in 'n oorlog verslaan was.
- Stelsel waar 'n magtige en sterk staat sy invloed oor ander lande laat geld deur ekonomiese en kulturele oorheersing.
- Enige ander relevante antwoord.

(Enige 1 x 2) (2)

2.3.3 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 2C – V2 – LU2(AS3)]*

- Onderdruk die mense van Guineë polities.
- Verander die grondwet van die land om weer verkies te word.
- Ontneem die mense basiese politieke regte.
- Was ondersteun deur Westerse lande bv. Frankryk en die VSA met militêre hulp deur die stigting van 'n weermag- en sekuriteitsmag.
- Gebruik die militêre hulp om die bevolking van Guineë te onderdruk.

(Enige 2 x 1) (2)

2.3.4 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 2C – V3 – LU3(AS2&3)]*

Kandidate moet na beide bronne in die antwoord verwys.

- Mense nie politieke vryhede onder beide Toure en Contè gegun nie.
- Beide was diktators.
- Geen ekonomiese vooruitgang in land nie en die eksploitasie van natuurlike hulpbronne deur Europese lande.
- Mense van Guineë het arm gebly onder beide Toure en Contè se heerskappy.
- Hoë vlak van korrupsie in beide regerings. (Enige 2 x 2) (4)

2.4 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne – V2&3 – LU2(AS2&3)]*

- Kandidate moet van die volgende aspekte in hulle antwoord insluit.
- Onder die regering van Toure geen politieke vryheid.
- Dwing sosialisme af op bevolking van Guineë.
- Nasionalisering van plase en rykdom van grondbesitters/landhere.
- Onderdrukking van alle opposisie groepe in die land.
- Die eksploitasie van natuurlike hulpbronne van Guineë.
- Guineë die Afrika-staat rykste aan bauxiet.
- Sommige politieke veranderinge onder die era van Contè.
- Terugkeer na multi-party demokrasie
- Nuwe grondwet en verkiesings in die land
- Een van die mees korrupte state in Afrika – affekteer die ekonomie.
- Guineë onder die invloed en beheer van die VSA en Frankryk.
- Eksploitasie van die natuurlike hulpbronne deur die “imperialistiese magte”.
- Enige ander relevante antwoord. (6)

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse bv. Toon geen of min begrip hoe die verandering van politieke leierskap in Guineë die land polities en ekonomies geaffekteer het. • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp verslag te doen of kan nie oor onderwerp verslag doen nie. 	Punte:0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou grootliks verband met die onderwerp bv. Toon 'n begrip hoe die verandering van politieke leierskap in Guineë die land polities en ekonomies geaffekteer het. • Gebruik bewyse op 'n baie basiese manier. 	Punte:3 – 4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. Demonstreer 'n deeglike kennis van hoe die verandering van politieke leierskap in Guineë die land polities en ekonomies geaffekteer het. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n begrip van die onderwerp toon. 	Punte:5 – 6

2.5 UITGEBREIDE SKRYFWERK

- 2.5.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur analitiese en interpretasie-vaardighede te gebruik – V1 – LU1(AS3&4); LU2(AS1,2&3); LU3(AS1,2,3&4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik hoe die einde van die Koue Oorlog en die val van kommunisme die politieke veranderinge in Guineë beïnvloed het.

Kandidate moet die volgende aspekte by hulle antwoord insluit:

HOOFASPEKTE

Inleiding: Kandidate moet aandui dat veranderinge in Guineë plaasgevind het as gevolg van die ineenstorting van die Sowjet-Unie.

UITBREIDING

- Agtergrondstudie – Guineë voor 1989 – onder leiding van Sekou Toure.
 - Eenpartystelsel – Marxistiese Republiek na onafhanklikheid in 1958.
 - USSR die hoof voorsiener van ekonomiese- en tegniese bystand
 - 1960's politieke verander en ondersteun nou die VSA
 - Generaal Conté in beheer na die val van kommunisme /ineenstorting van die USSR.
 - Conté kondig die terugkeer na 'n multi-party stelsel en 'n regering deur die mense.
 - Verbeter betrekkinge met die Weste – finansiële bystand van Frankryk vir die bou van 'n hidro-elektriese skema.
 - 1991 net die kiesers 'n nuwe grondwet aanvaar.
 - 1992 politieke partye nou gewettig in die land.
 - Guineë nou 'n multi-party demokrasie maar Conté regeer nog die land met 'n ystervuis.
 - Aantygings en bewerings van hoë vlak van korrupsie in Guineë.
 - Conté se regering daarvan beskuldig verkiesings nie vry en regverdig was nie en verkiesings uitslae was onder verdenking.
 - Enige ander relevante antwoord.
- Slot: Kandidate moet hulle argument afsluit met 'n gepaste samevatting.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser.

OF

- 2.5.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te skep deur bewyse uit die bronne en eie kennis om die argument te ondersteun – V2 – LU1(AS3&4); LU2(AS1,2&3); LU3(AS1,2,3&4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik waarom die beëindiging van die Koue Oorlog en die val van kommunisme vir Guineë polities geaffekteer het.

HOOFASPEKTE

Inleiding: Kandidate moet verduidelik hoe die val kommunisme die politieke situasie in Guineë geaffekteer het.

UITBREIDING

- Guineë 'n voormalige Franse kolonie – onafhanklikheid in 1958 onder leiding van Sekou Toure.
- Marxisme-eenparty stelsel en implementeer sosialistiese hervorminge in die land.
- Verskeie Afrika-state verbreek bande met Guineë
- Vele politieke opposisie beland in die tronk en in berugte doodskampe bv. die Boiro Nasionale Kamp.
- Duisende mense vlug uit die land.
- 1984 'n verandering in die regering – nuwe regering onder Generaal Contè – herstel multi-party demokrasie.
- In 1989 het die val van kommunisme en die einde van die Koue Oorlog die land geaffekteer.
- Verkiesings word in Guineë gehou.
- In 1991 'n nuwe grondwet in Guineë.
- Contè regering word beskuldig van 'n diktatorskap.
- Enige ander relevante antwoord.

- Slot: Kandidate moet hulle argument afsluit met 'n gepaste slot.

(30)
[75]

Gebruik die matriks op bladsy 9 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesser.

VRAAG 3: WATTER IMPAK HET DIE UITBREEK VAN GEWELD EN KONFLIK GEDURENDE DIE 1990's OP DIE POLITIEKE SAMESPREKINGS IN SUID-AFRIKA GEHAD?

- 3.1 3.1.1 *[Onttrekking van relevante informasie uit Bron 3A – V1 – LU1(AS3)]*
- Lede van die ANC
 - Die regering
 - Die weermag
 - Lede van die polisie
 - Lede van die intelligensiedienste
 - Inkatha (Enige 3 x 1) (3)
- 3.1.2 *[Onttrekking van relevante informasie uit Bron 3A – V1 – LU1(AS3)]*
- Wou ANC diskrediteer.
 - Wou die ANC verlam en verswak.
 - Enige ander relevante antwoord. (Enige 1 x 2) (2)
- 3.1.3 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 3A – V2 – LU2(AS2)]*
- Hewige stryd en konflik tussen ANC en Inkatha (IFP) in KwaZulu-Natal.
 - Regering en NP wou die ANC as gewelddoeners voorstel en diskrediteer.
 - Enige ander relevante respons. (Enige 2 x 2) (4)
- 3.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2 – LU1(AS3)]*
- Het ook die reg om te kan bestaan as 'n organisasie.
 - Wou nie die “mindere” van die ANC wees nie. (Enige 1 x 2) (2)
- 3.1.5 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2 – LU1(AS3)]*
- Sy ondersteuners, meestal Zoeloes
 - Lede van die Inkatha (IFP) (Enige 1 x 2) (2)
- 3.1.6 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2 – LU1(AS3)]*
- Die Inkatha (IFP) en
 - Die ANC (2 x 1) (2)
- 3.1.7 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 3A – V2 – LU1(AS3)]*
- Lede van polisie en weermag wat in die geheim vir Inkatha met militêre en finansiële hulp voorsien het – was vermoedelik verantwoordelik vir die sogenaamde “swart op swart” geweld.
 - Geheime mag wat ANC-ondersteuners aanval
 - Enige ander relevante respons. (Enige 1 x 2) (2)

- 3.2 3.2.1 *Onttrekking van relevante informasie uit Bron 3B – V1 – LU1(AS3)]*
- Stakings
 - Betogings
 - Ontwrigting van dienste (Enige 2 x 1) (2)
- 3.2.2 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 3B – V3 – LU2(AS2)]*
- Wou 'n einde bring aan die gehate tuislande (Bantustans).
 - Leiers in die tuislande het geklou aan politieke mag.
 - Mense in die tuislande was arm, onderdruk en wou vry wees.
 - Gqozo nie ten gunste van die ANC nie. (Enige 1 x 2) (2)
- 3.2.3 *[Verduideliking van historiese konsepte uit Bron 3B – V1 – LU2(AS1)]*
- Selfregerende gebiede geskep deur die apartheidsregering om swart mense in afsondering te hou.
 - Enige ander relevante respons. (1 x 2) (2)
- 3.2.4 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 3B – V3 – LU3(AS2&3)]*
Die bron is betroubaar omdat:
- BETROUBAARHEID**
- Beeld die reaksie van die betogers wat vlug van die skietery.
 - Foto geneem tydens die gebeure/massa-optog in Bisho.
 - Primêre bron en ondersteun die verduideliking van die gebeure in die geskrewe bron.
 - Enige ander relevante respons. (Enige 2 x 2) (4)
- 3.3 3.3.1 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 3C – V3 – LU2 (AS2&3)]*
- Hani 'n belangrike leiersfiguur in die ANC en SAKP.
 - Stafhoof van die MK. (Umkonkho we Sizwe)
 - Groot respek en statuur in die swart gemeenskap geniet.
 - Mandela moes beroep op mense doen om nie gewelddadig te raak nie.
 - Enige ander relevante respons. (Enige 2 x 2) (4)
- 3.3.2 *[Verduideliking van historiese konsepte uit Bron 3C – V1 – LU1(AS3)]*
- Afrikaner Weerstandsbeweging
 - 'n Ekstremistiese militante regse Afrikaner organisasie wat hom beywer vir die behoud van die blankes se regte en wou nie afstand doen van die apartheidstelsel nie.
 - Militêre vleuel, Die Wenkommando, pleeg sabotasie tydens die vredesonderhandelinge.
 - Enige ander relevante respons. (Enige 1 x 2) (2)

- 3.3.3 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 3C – V3 – LU2(AS2&3)]*
- Grondgebied waar die Afrikaner sy eie “Boere Republiek” kon hê.
 - Wou slegs een etniese groep (blankes) akkommodeer in die Republiek.
 - Afrikaners wou selfregering hê – nie erkenning gee aan die ANC nie.
 - Enige ander relevante respons. (Enige 1 x 2) (2)
- 3.3.4 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 3C – V3 – LU2(AS2&3)]*
- Het die ANC as kommunisties-georiënteerd beskou.
 - Die ANC en die SAKP-alliansie was beskou as ’n bedreiging vir die voortbestaan van die Afrikaners.
 - Sou lei tot nasionalisering en die Afrikaner sou sy grond en bates verloor.
 - Enige ander relevante respons. (Enige 1 x 2) (2)
- 3.3.5 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 3C – V3 – LU2(AS2&3)]*
- Beeld die militantheid van die AWB uit.
 - Groot aantal volgelinge
 - Was militêr voorbereid – kleredrag beeld aggressiewe houding uit – fisiese aanranding van Rajbansi (NNP).
 - AWB-simbool/wapen toon ooreenkoms met die gehate “swastika-simbool” van Nazi-Duitsland.
 - Enige ander relevante respons. (Enige 1 x 2) (2)
- 3.4 *[Interpretasie, ontleding en sintese van bewyse van al die bronne – V1 – 3 – LU2(AS2,3); LU3(AS3&4)]*

Kandidate moet van die volgende in hul antwoord insluit.

- Stryd tussen ANC en Inkatha.
- Geweld in KwaZulu-Natal
- Boipatong en Bisho-slagting.
- Die sluipmoord aanval op Chris Hani.
- Militante regse groepe (AWB)
- Die rol van die sogenaamde “Derde Mag”
- Enige ander relevante respons

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre manier. bv. Toon min of geen begrip waarom geweld so 'n groot impak op die samesprekings gehad het. • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp verslag te doen of kan nie oor onderwerp verslag doen nie. 	Punte: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou grootliks verband met die onderwerp, bv. Toon begrip waarom geweld so 'n groot impak op die samesprekings gehad het. • Gebruik bewyse op 'n basiese manier. 	Punte: 3 – 4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse, bv. Demonstreer 'n deeglike begrip en kennis waarom geweld so 'n groot impak op die samesprekings gehad het. • Bewyse pas goed by die onderwerp. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n begrip van die onderwerp toon. 	Punte: 5 – 6

3.5.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur 'n analitiese en interpretasievaardighede te gebruik – V1 – 3 – LU2(AS1,2,3&4); LU3(AS1,2,3&4)]*

Kandidate moet die volgende in hul antwoord insluit:

SINOPSIS

Kandidate moet die uitbreek van geweld tydens die 1990's, wat gedreig het om die samesprekings te laat ontspoor en aandui die impak wat dit op die onderhandelinge gehad het, bespreek.

HOOFASPEKTE

Inleiding: Kandidate moet hul opstel inlei met hoe geweld die onderhandelingsproses bykans laat ontspoor het.

UITBREIDING

- Rol van politieke onderhandelinge
- Vrylating van Mandela
- Uitbreek van geweld in swartwoonbuurte
- Grootte Schuur-onderhandelinge
- Geweld tussen ANC en Inkatha – KwaZulu-Natal
- Swart-op-swart geweld.
- Pretoria-Minuut
- Geweld in Boipatong
- Bishop-slagting
- Sluipmoordaanval op Chris Hani
- Die rol van die sg. “Derde mag”
- Kodesa 1 en Kodesa 2
- Regse politieke-aktiwiteite
- AWB-bestorm die Wêreldhandelsentrum
- Bophuthatswana-mislukte coup d’état (staatsgreep)
- Rol van APLA.
- Rekord van Verstandhouding
- 1994-verkiesing
- Enige ander relevante respons.

Slot: Kandidate moet hulle antwoord met ’n relevante slot afsluit.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser.

OF

- 3.5.2 *[Sintetiseer inligting om ’n oorspronklike argument te konstrueer deur bewyse uit die bronne en eie inligting te gebruik om die argument te ondersteun – V1 – 3 – LU2(AS1,23&4); LU3(AS1,2,3&4)]*

Kandidate moet die volgende aspekte by hulle antwoord insluit:

SINOPSIS

In die skryf van die artikel moet kandidate fokus op die toename en die impak van die geweld op die samesprekings gedurende die 1990’s in Suid-Afrika. Hulle moet verwys na eie kennis en inligting uit die bronne.

HOOFASPEKTE

Inleiding: Kandidate moet fokus op die impak van geweld op die samesprekings in Suid-Afrika.

UITBREIDING

- Die vrylating van Mandela
- Die rol van verskillende samesprekings
- Grootte-Schuur-onderhandelinge
- ANC- en Inkatha stryd in KwaZulu-Natal
- Geweld in swart gebiede – Boipatong – Bisho-slagtings
- Pretoria-Minuut-afskaffing van die gewapende stryd
- Dood van Chris Hani
- Regse-aktiwiteite bv. die AWB
- KODESA 1 en 2
- Die rol van APLA
- Enige ander relevante respons.

SAMEVATTING:

- Slot: Kandidate moet hulle argument afsluit met 'n relevante gevolgtrekking

(30)
[75]

Gebruik die matriks op bladsy 8 in hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser.

VRAAG 4: WAS DIE STIGTING VAN DIE WAARHEIDS-EN-VERSOENINGS KOMMISSIE (WVK) REGTIG NOODSAAKLIK OM VREDE EN VERSOENING IN SUID-AFRIKA TEWEEG TE BRING?

- 4.1 4.1.1 *[Verduideliking van historiese konsepte uit Bron 4A – V1 – LU2 – (AS1)]*
- (a) Die uitwissing van 'n groot aantal mense van dieselfde ras of volk.
 - Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)
 - (b) Algemene kwytskelding van straf vir politieke misdade
 - 'n Periode of tydperk waar 'n persoon erken of bely omtrent 'n oortreding sonder om vervolgt te word.
 - Enige ander relevante antwoord. (Enige 1 x 2) (2)
- 4.1.2 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 4A – V2 – LU2(AS2)]*
- 'n Rassistiese politieke stelsel wat op rassisme en diskriminasie teenoor swart mense gebaseer was.
 - Gekritiseer en veroordeel deur bykans alle lande in die wêreld.
 - Enige ander relevante antwoord. (2 x 2) (2)
- 4.1.3 *[Onttrekking van relevante bewyse uit Bron 4A – V1 – LU1(AS3)]*
- Waarheid moes onthul word
 - Publieke/openbare belydenis of erkenning van misdade. (2 x 1) (2)

- 4.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4A – V1 – LU1(AS3)]*
- Die Nasionale Party
 - Lede van die polisie.
 - Lede van die Weermag
 - Sekere sektore van blankes, veral regse Afrikaners
 - Enige ander relevante antwoord. (Enige 1 x 2) (2)
- 4.1.5 *[Onttrekking van relevante bewyse uit Bron 4A – V1 – LU1(AS3)]*
- **Ja**, "... min twyfel dat die WVK 'n noodsaaklike deel van die versoeningsproses was"
 - "... dit was nou makliker vir Suid-Afrikaners om die verlede agter hulle te plaas." (Enige 1 x 2) (2)
- 4.1.6 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 4A – V3 – LU2(AS3)]*
- Die NP was verantwoordelik vir apartheid – beskuldig vir geweld en misdade bv. moord van politieke gevangenes.
 - ANC beskuldig van mense regte vergrype bv. lede van MK beskuldig van aanrandings en verkragtings in militêre oefenkampe.
 - Enige ander relevante antwoord. (2 x 2) (4)
- 4.2 4.2.1 *[Onttrekking en analise van bewyse uit Bron 4B – V1 – LU1(AS3)]*
- Dit was 'n wonderwerk.
 - 'n Belangrike mylpaal.
 - Die WVK het die geskiedenis van Suid-Afrika bepaal.
 - Enige ander relevante antwoord. (Enige 2 x 1) (2)
- 4.2.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 4B – V1 – LU1(AS3)]*
- Soeklig op Suid-Afrika se verlede.
 - 'n Geleentheid vir mense om hulle ervarings omtrent misdade te vertel.
 - Enige ander relevante antwoord. (2 x 1) (2)
- 4.2.3 *[Analise en interpretasie van bewyse uit Bron 4B – V2 – LU2(AS2&3)]*
- Mense het nou die geleentheid om hulle besorgdheid oor Suid-Afrika se politieke verlede te deel en om oor hulle lyding te praat.
 - Mense was vry om te praat oor misdade en vergrype wat teen hulle families gepleeg was deur die apartheidsregering.
 - Enige relevante verduideliking. (Enige 1 x 2) (2)

4.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4B – V3 – LU2(AS2&3)]*

Kandidate kan JA of NEE sê en hul antwoord motiveer.

YES

- Oortreders was die geleentheid gegun om die waarheid te ontbloot en 'n nuwe lewe te begin.
- Amnestie aanbiedinge was aan hulle gemaak.
- Die slagoffers het 'n tipe vorm van kompensasië ontvang.
- Enige ander relevante antwoord.

NEE

- Het gevoel dat die WVK was 'n uiters onregverdige proses.
- Het hulle tot die Grondwetlike Hof gewend.
- Proses nie gesien as slagoffer goed gesind nie.
- Enige ander relevante antwoord. (Enige 1 x 2) (2)

4.2.5 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 4B – V1 – LU1(AS3)]*

- Die proses het ernstige tekortkominge gehad.
- Amnestie te maklik aan oortreders geskenk
- Die proses was baie onregverdig. (Enige 1 x 2) (2)

4.3 4.3.1 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 4C – V3 – LU2(AS2&3)]*

- Aartsbiskop Desmond Tutu was die voorsitter van die WVK
- Alex Boraine was die ondervoorsitter. (2 x 1)

4.3.2 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 4C – V3 – LU2(AS3)]*

- Suid-Afrika was 'siek' as gevolg van die gruweldade en die menseregte skendings gedurende apartheid
- Wonde van Suid-Afrika toon die 'fisieke geweld' van die politieke onrus en die gewelddadige optredes van die sekuriteitsmagte.
- Enige ander relevante antwoord. (Enige 1 x 2) (2)

4.3.3 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 4C – V3 – LU2(AS2&3)]*

- Lede van die WVK sou 'moeilike tyd' het wanneer hulle aan die 'beseerde pasiënt' (Suid-Afrika).
- Blyk dat die WVK 'n moeilike tyd met die rehabilitasie van Suid-Afrika.
- Enige ander relevante antwoord. (Enige 1 x 2) (2)

4.3.4 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 4C – V3 – LU2(AS2&3)]*

- Akkurate weergawe van die situasie in Suid-Afrika met die vorming van die WVK. (Enige 1 x 2) (2)

4.3.5 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 4C – V2 – LU2(AS3)]***BRUIKBAARHEID**

- Gebruik 'n visuele beeld om die siek en gewonde Suid-Afrika te toon voor die sittings van die WVK.
- Dit wys die skade aangerig deur apartheid en die skendings van menseregte in die land.
- Wys hoe moeilik maar tog noodsaaklik dit vir die WVK was om vrede en versoening teweeg te bring.
- Dit wys die vasberade en eerlike benadering van die WVK om die waarheid te openbaar ten einde versoening in Suid-Afrika teweeg te bring.
- Enige ander relevante antwoord. (Enige 3 x 1) (3)

4.4 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse van alle bronne – V1 – LU1(AS3); LU2(AS1,2,3&4); LU3(AS1,2,3&4)]*

Kandidate moet van die volgende aspekte by hulle antwoord insluit:

- Om misdade wat gedurende apartheids-era gepleeg was bloot te stel.
- Om die waarheid te ontbloot en versoening teweeg te bring.
- Openbare/publieke erkenning van misdade te verkry.
- Die skenking van amnestie.
- Uiteindelijke genesing en afsluiting vir slagoffers en families.
- Verkryging van 'n vorm van vergoeding.
- Enige ander relevante antwoord.
- Gebruik die volgende om 'n punt toe te ken:

VLAK1	<ul style="list-style-type: none"> • Kan nie bewyse onttrek nie of onttrek bewyse uit die bronne op 'n baie elementêre manier, bv. Toon min of geen begrip waarom die stigting van die WVK so noodsaaklik was vir vrede en versoening in Suid-Afrika. • Gebruik bewyse gedeeltelik om verslag te doen oor onderwerp of kan nie verslag doen oor die onderwerp nie. 	Punte: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek bewyse uit die bronne wat meestal relevant is en in 'n groot mate verband hou met die onderwerp, bv. Toon begrip waarom die stigting van die WVK so noodsaaklik was vir vrede en versoening in Suid-Afrika. • Gebruik bewyse uit bronne op 'n baie basiese manier. 	Punte: 3 – 4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek relevante bewyse uit die bronne, bv. Demonstreer 'n deeglike begrip waarom die stigting van die WVK so noodsaaklik was vir vrede en versoening in Suid-Afrika. • Gebruik bewyse uit bronne baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n begrip van die onderwerp toon. 	Punte: 5 – 6

(6)

4.5 UITGEBREIDE SKRYFWERK

- 4.5.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur analitiese en interpretasie vaardighede te gebruik – V1 – LU1(AS3&4); LU2(AS1,2&3); LU3(AS1,2,3&4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet die stigting en die doelwitte van die WVK asook die rol wat dit gespeel het in die verkryging van vrede en versoening in Suid-Afrika, bespreek.

Kandidate moet die volgende aspekte by hul antwoord insluit.

HOOFASPEKTE

Inleiding: Kandidate moet die redes vir die stigting van die WVK bespreek.

UITBREIDING

- WVK gestig in terme van Nasionale Eenheid en Versoeningswet. (Wet 34/1995).
- Fokus op redes en funksies van WVK.
- Verskillende strukture en hulle onderskeie funksies.
- Rol van WVK in die hantering van menseregte vergrype vanaf 1 Maart 1960 tot 10 Mei 1994.
- Offer amnestie aan oortreders wat erken en bely.
- Andere wat geweier en nie die waarheid wou onthul nie, was aangekla en vervol.
- WVK het 21 000 slagoffers se getuienisse aangehoor/3 800 insidente van geweld en die moorde van 14 000 mense.
- Meeste van hierdie misdade gepleeg deur agente van apartheid.
- WVK beveel vergoedingspakket van ongeveer R30 000 vir families van slagoffers aan.
- WVK beywer hom vir die ontwikkeling van 'n kultuur van menseregte in Suid-Afrika.
- Enige ander relevante antwoord.
- Gevolgtrekking: Kandidate moet hulle argument afsluit met 'n gepaste slot.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 in hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser.

OF

- 4.5.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur bewyse uit die bronne en eie kennis te gebruik om die argument te ondersteun – V2 – LU1(AS3&4); LU2(AS1,2&3); LU3(AS1,2,3&4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet die vorming en doelwitte van die WVK asook die noodsaaklikheid van die liggaam in 'n post-apartheid Suid-Afrika, bespreek.

HOOFASPEKTE

Inleiding: Kandidate moet die redes vir die stigting en die doelwitte van die WVK in 'n post-apartheid Suid-Afrika uit lig.

UITBREIDING

- WVK se stigting in terme van Nasionale Eenheid en Versoenings Wet (Wet 34/1995).
 - Verduidelik die funksie en doelwitte van die WVK.
 - Ondersoek mense regte vergrype vanaf 1/3/1960 – 10/05/1994.
 - Amnestie verleen aan oortreders wat erken en bely omtrent hulle oortredings en misdade.
 - Andere wat weier om waarheid te vertel was aangekla en vervolg.
 - Die onthulling van die waarheid bring afsluiting en vrede vir baie families.
 - Vergoeding vir families en slagoffers – ongeveer R30 000.
 - Sommige families gekant teen die WVK – neem kwessie omtrent amnestie na die Grondwetlike Hof.
 - WVK wou 'n kultuur van erkenning van menseregte in Suid-Afrika vestig.
 - Uiteindelijke vrede en versoening in die land a.g.v. die WVK.
 - Enige ander relevante antwoord.
- Gevolgtrekking: Kandidate moet hulle argument afsluit met 'n gepaste slot.

(30)
[75]

Gebruik die matriks op bladsy 8 in hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assessseer.

TOTAAL: 150